

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Politica balcanică a Austro-Ungariei.

De Georg Fleșariu,
maior ces. și reg. în retragere.

V.

N'am făcut așa, cum trebuia să facem, n'am intrat în acțiune, și urmarea a fost, că am avut înfrângeri fără vărsare de sânge, pricinuite de diplomația noastră, numai pentru a se împedeza războiul, înfrângeri însă cari ne-au costat și ne vor costa mai mult decât un războiu pierdut, ale cărui pierderi nu puteau nici într'un caz să fie atât de mari, cât de mari ne sunt înfrângerile.

Conservarea unei astfel de păci ne-a costat și până acuma atâtea milioane, cât costă un războiu, și ne vor îngreuna și mai tare cheltuielile cu pacea, până când în cele din urmă totuși vor ajunge lucrurile acolo unde trebuie să ajungă, la războiu. Vom sta însă atunci mai bine decât astăzi? Nu! Mai rău!

Înainte de războiul din Balcani și după începerea lui stăteam bine. Gruparea forțelor era favorabilă pentru noi. Astăzi însă situația noastră politică și militară e foarte rea, în urma însemnatei schimbări de forțe, făcută în favorul contrarilor noștri, precum și în urma neînțelegerilor interne naționaliste, special în Ungaria.

Conducătorilor monarhiei noastre le lipsește darul de a vedea departe și le lipsește priceperea de a prinde bine momentul când e de făcut ceva, oricând sunt de împedat alții să nu facă aceea ce nu e în interesul nostru, și prin ce pot să ne fie primejdioși. Evenimentele din toamna anului 1911 ne sunt încă în vie memorie. Cel mai distins general al nostru a prevăzut atunci, că războiul dintre Italia și Turcia e numai începutul sfârșitului imperiului turcesc. A știut atunci, că socrul și ginerile, cu companiștii lor, au un plan comun, bine stabilit. Ochiul său ager a văzut deja atunci, aceea ce alții au putut să vadă abia după un an, prăbușirea Turciei și pentru noi pierderea terenului în Balcani.

Și ca urmare mai îndepărtată a războiului italian a trebuit să vadă acest beliduce în mintea sa, aceea ce alții abia după mai mulți ani vor putea să vadă, cum Arabii din Libia stau strajă la granițele de nord ale Italiei, dela Lienz până la Franzensfeste, ori chiar până la Sterzing sau până la Brenner. Acest general cu genialitatea sa de adevărat beliduce și cu talentul său diplomatic, a compus, pentru preîntâmpinarea primejdiilor acestora, niște planuri atât de eminente, pe cari le-a recomandat spre executare, încât prin aceasta a început să devină periculos pentru politica de balansare a ministerului nostru de externe și a trebuit să plece. A plecat, pentru că n'a voit să facă mai departe pe „chi-bițul” la partia de șah rău jucată de colegii săi, ci voia să joace el, bine și corect, pe tabla de șah.

Ministrul de externe Aehrenthal a jucat apoi mai departe, și generalul Conrad von Hötzendorf nu i-a conturbat jocul. Sargiacul trebuia atunci ocupat, în toamna anului 1911, exact în sensul misiunii primite asupra noastră, căci era învederat, că Turcia, implicată în războiu cu Italia, nu mai poate susținea „singură” ordinea în Sargiac.

E afară de orice îndoială, că Rusia a avut deja atunci, în toamna anului 1911, înțelegere secretă cu Italia referitor la situația de mai târziu din Balcani, creată în toamna anului 1912. Ambele puteri au fost de acord. Paralelismul acțiunilor lor era evident. Și se putea ști și la noi, că ce se pregătește. N'am făcut însă nimica pentru a preîntâmpina primejdia. Nu ne putea împedeza nime să ocupăm de nou Sargiacul, în toamna anului 1911, când Italia era ocupată în Tripolitania, mai ales că acțiunea Italiei ne silea să facem lucrul acesta. Dacă făceam așa, nu se năștea războiul din Balcani, în toamna anului 1912. Dar la noi se lasă toate până în momentul din urmă, când apoi nu se mai poate face nimica. Și la noi nu se face nimica nici acuma, când atât de mult e de făcut și de îndreptat. Punem capul în nășip, ca să nu vedem cum contrarii noștri sunt tot mai numeroși, tot mai puternici și tot mai îndrăzneți.

Fiindcă politica noastră internă și externă nu devine mai bună, ci din zi în zi tot mai rea, e numai firesc lucru, că și situația noastră militară e din zi în zi tot mai nefavorabilă. Astăzi e întrebare, dacă mai putem duce în contra Rusiei și numai cinci corpuri de armată, după cum spuneam cu altă ocazie. Pentru că în Iunie încă nu se știa aceea ce astăzi e clar ca lumina soarelui, că în viitor nu avem să ținem cont, cum erau năzuințele oligarhice maghiare, de o Bulgarie mare și de o Sârbie sdrăbită, apoi de o Românie subordonată Marelui-Bulgarii, devenită mai mare și mai tare decât ea (în scopul de a putea fi asupriți și pe mai departe Sârbo-Croații și Românii din partea puternicilor dela Budapesta), ci avem să ținem cont de o Sârbie cu mult mai mare decât era ea mai înainte, și de o Românie în mod însemnat întărită, de două state deci, cari vor fi ferm hotărâte să nu mai permită, ca conaționalii lor să fie asupriți în Ungaria.

Domnia despotică din Ungaria, dacă se va continua, ne ia și cele din urmă corpuri de armată, căci ni le ține legate înăuntrul monarhiei. Mai avem apoi să ne facem socoteala și cu împrejurarea, că popoarele deșteptate la conștiință națională vor începe să ceară tot mai cu energie drepturile pe cari nu le au, autonomie națională. O foaie românească, „Solia Satelor”, a și făcut propunerea, ca după seceriș Românii dintre Tisza și Carpați să se adune pe câmpul libertății din Blaj și în numele dreptății, — al egalității, libertății și egalității — să ceară drepturi politice și naționale,

să ceară teritor autonom național român pe seama tuturor Românilor din monarhie. Există deci o chestie română în monarhia noastră, care are să fie rezolvată, o chestie pentru care presa pusă în serviciul ministerului nostru de externe nu are nici un cuvânt de spus, care însă e tot așa de însemnată și de actuală, ca și chestia Slavilor de sud, cu care se ocupă întreaga presa din străinătate. Natural că după Români, și după Italieni, cari asemenea se mișcă, vor urma Slovaci, Sârbi, Rutenii, Nemții din Bănat, încurajați și inspirați fiind toți de eliberarea popoarelor creștine din Balcani din jugul turcesc. Îndreptarea de lucruri ar trebui să se facă deci neamănat în direcția aceasta, până nu e prea târziu, când apoi întreaga noastră armată va trebui să stea în monarhie, neputându-se îndepărta nici măcar până la granițele ei.

Sfințirea bisericii și a școlii din Purcăreni.

— Raport special. —

Ziua de Sf. Maria (15/28 August 1913) a fost pentru Românii din Purcăreni (tractul Brașov), o zi de mare importanță, căci atunci s'au dat destinațiunile lor două localități, menite să servească drept foculare pentru păstrarea legii și a limbii noastre strămoșești. În acea zi s'a făcut, prin mandatul Excelenței Sale Domnului arhiepiscop și mitropolit Ioan Meșianu, sfințirea bisericii, — zidite în curs de un an și jumătate, cu cheltuieli de peste 65 mii de coroane.

Biserica, prin stilul și dimensiunea sa, face fală nu numai parohienilor gr. or. de acolo, ci și neamului nostru, pentru că este una dintre cele mai frumoase biserici ortodoxe din întreaga mitropolia. Acest mândru „Sion”, zidit în stil bizantin, servește drept dovadă de vrednicie și simț religios bravilor purcăreni, cari în proporție cu poziția lor materială au adus jertfe foarte mari, numai să-și poată vedea ridicat sfântul lăcaș demn de destinațiunea sa.

În aceeași zi s'a făcut și sfințirea școlii cu două sale de învățământ spațioase, care s'au renovat și adaptat.

Actul sfințirii. La orele 9 și jumătate a. m. părintele protopop al Brașovului Dr. Vasile Saftu, ca mandatar arhiepiscopal, azistat de preoții Toma Giurgiu, Ienache Dima (Buzău), Ioan Bogdan (Zizin), Dumitru Manole (Târlungeni), Jordache Curebătă (Budila), Ioan Ludu (Preșmer) și Traian Banciu (Vidra de jos), îmbrăcați în ornate bisericesti alese și însoțiți de poporul adunat, au plecat cu prapori și luminări aprinse, dela casa preotului local T. Giurgiu la pompoasa biserică, care era împodobită cu flori, și înainte căreia erau așezate cele necesare pentru săvârșirea actului sfințirii. Ajunși acolo, P. O. D. protopop dă cetire pămâniei obicinuite la astfel de ocazii, apoi dă binecuvântarea pentru începerea sfințirii, care a urmat conform tipicului ortodox.

După încunjurarea bisericii, preoții au mers la școală, de au sfințit-o și pe aceasta, de unde reîntorși iar la biserică, înaintea portalului, arhitectul George Dușoiu — care a lucrat planul și sub a cărui supraveghiere s'a edificat biserică — prin o scurtă și frumoasă vorbire, a predat cheile noului lăcaș mandatarului arhiepiscopal, care în scurte cuvinte aduce laudă arhitectului român, pentru deosebita iscusință, cu care a săvârșit planul bisericii. — Ioan Voicu, întreprinzătorul lucrării, iarși prin o vorbire potrivită mulțamește preotului și poporului purcărenean pentru ajutorul dat, iar preotul local îi mulțamește pentru străduința depusă întru executarea exactă a planului.

După aceasta a urmat intrarea în biserică, unde s'a făcut și sfințirea părții ei

interne. La acest loc relevez impresia adâncă ce-a făcut-o interiorul asupra publicului numeros.

Liturgia. După terminarea actului sfințirii, s'a purces la celebrarea liturgiei, la care au azistat între alții, preotul evangelic din Purcăreni Ladislau Victoris și dl Bidu din Brașov etc.

Răspunsurile liturgice, precum și celelalte cântări, le-au executat șase învățători în frunte cu vestitul cântăreț Toma Brenci, care prin plăcuta sa voce de tenor a făcut să răsună pentru întâia dată măreața biserică, de cântare adevărat înălțătoare de suflet. După cântarea priceznoii, P. O. D. protopop Dr. V. Saftu sue amvonul, de unde cu cunoscuta-i vervă rostește un cuvânt plin de avânt, și ascultat cu mare încordare, dând cetire și rescriptului cu Nr. 10311/913 prez. prin care a fost încredințat să conducă actul sfințirii. În discursul său mulțamește Excelenței Sale, pentru onorificul mandat, precum și pentru sfaturile înțelepte date parohienilor prin numitul rescript. Arată însemnătatea bisericii și a școlii pentru poporul nostru românesc, îndemnând să țină cu sfințenie la aceste așezăminte. Se adresează apoi preotului, mulțamindu-i în numele capului nostru bisericesc pentru munca depusă întru edificarea sfințitului lăcaș; iar predându-i cheia își exprimă nădejdea, că preotul va face, ca amvonul ce s'a uns cu sf. mir, să devină izvor de lumină pentru adăparea sufletelor încredințate păstoririi sale.

Preotul Toma Giurgiu mulțamește șefului tractual, promițând, că toate sfaturile sale le va urma și va face ca biserică să fie scut de apărare în potriiva valurilor furtunoase, ce se vor deslănțui asupra turmei sale. Mulțamește celor ce au adus jertfe pentru ridicarea și împodobirea bisericii amintindu-le totodată și numele, dintre care am remarcat pe episcopul G. Țigoi, care a dăruit pe lângă contribuția în bani și un policandru în valoare de 950 cor. D-l Bidu, din Brașov, a dăruit un frumos iconostas în valoare de 200 cor. etc. De încheiere părintele Giurgiu rostește o rugăciune, prin care cere dela Cel prea prea înalt, ca să răspundească cu prisosință jertfele și ostenele aduse pentru ridicarea mândrului Sion.

Banchetul. După serviciul divin publicul s'a întrunit la un prânz comun în spațioasa sală din localul lui Mihail Preiss, unde la timpul obicinuit P. O. D. Dr. Vas. Saftu s'a ridicat și a toastat pentru Exc. Sa Ioan Meșianu, arhiepiscop și mitropolit. După aceasta în numele și cu consenzul tuturor celor de față espedează următoarea telegramă:

„Excelenței Sale Domnului Ioan Meșianu, mitropolit în Sibiu. — Toată suflarea românească întrunită la sfințirea mândrei noastre biserici din comuna Purcăreni, Vă mulțamește din suflet prin graiul meu, pentru căldurosul și înțeleptul sfat, care i-ați dat și Vă dorește din adâncul inimei, să trăiți Excelența Voastră încă mulți, mulți ani în pace, întreg, voinic, vesel și sănătos, pentru binele scumpei noastre biserici și a mult cercatului nostru neam. — Dr. Saftu, protopop.”

A mai toastat preotul evang. pentru conducătorii parohiei gr.-or. din Purcăreni, exprimându-și dorința de a vedea dăinuind pacea și bunăînțelegere între parohienii ambelor biserici din Purcăreni. Părintele Ienache Dima a toastat pentru dl protopop apreciind meritele sale câștigate pe terenul bisericesc; preotul T. Giurgiu pentru arhitectul și antreprenorul bisericii; păr. protopop pentru preotul și poporul purcărenean; iar învățătorul Vasile Micuță pentru episcopul parohiei, relevând neobosita lor străduință depusă întru adunarea mijloacelor materiale pentru edificare.

La 5 ore și 1/2 p. m. s'a terminat banchetul; cei streini au plecat la ale lor, ducând fiecare cu sine cele mai plăcute impresii dela sfințirea bisericii și a școlii din Purcăreni.

Un participant.

Dela „Asociațiune“.

Raportul general al comitetului.

(Urmare).

Asociațiunea și-a împlinit datoria, când a studiat situația Românilor din Munții-Apuseni și felul cum ar trebui organizate școlile proiectate. Instituțiunea noastră nu dispune însă de mijloacele materiale necesare pentru a înființa numitele școli. Nu are la dispoziție nici o sumă în vederea acestui scop. Rămâne, ca obștea românească să aprecieze după cuviință importanța național-economică a unei acțiuni de ajutorare și de salvare chiar a Românilor din Munții-Apuseni, și să-i pună Asociațiunii la îndemână mijloacele materiale trebuincioase pentru a putea înființa cele două școli și a crea nouă izvoare de venit pentru populația sărăcită a Munților, de cari ne leagă atâtea amintiri.

Unele dintre despărțăminte au împărțit între țărani, cu ocazia adunărilor cercuale și a prelegerilor populare, mai multe mii de broșuri. Spre acest scop și pentru înființarea de biblioteci populare, comitetul central a împărțit gratuit, în cursul anului trecut 13,565 de broșuri din publicațiunile cumpărate sau tipărite de Asociațiune. În câteva cazuri s'au dăruit asemenea publicațiuni și pentru înzestrarea bibliotecilor parohiale și școlare.

Despărțămintele, în cursul anului 1912, au continuat cu hărnicie și înființarea de agenturi și de biblioteci populare. Comitetul central a fixat mai deaproape activitatea agenturilor, care s'a comunicat despărțămintelor în apelul făcut de biroul central pentru înscrierea membrilor ajutători. În acest apel se spunea, că activitatea unei agenturi are să fie următoarea: 1. să aranjeze, în fiecare Duminică și sărbătoare, șezători culturale, în cari preoții și învățătorii să țină prelegeri populare, să le cetească bucați potrivite, apoi să execute cântări cu corul școlărilor sau al adulților, să se facă declamații și reprezentații teatrale; 2. să țină, în cursul iernii, cursuri de alfabet; 3. să înființeze biblioteci sătești; 4. să înscrie membri la Asociațiune și să încaseze taxele, și 5. despre întreaga activitate să facă, în fiecare an, un raport comitetului cercual al despărțământului, de care se ține agentura.

În urma acestor îndemnuri ale comitetului central atât numărul agenturilor, cât și al bibliotecilor s'a sporit simțitor. La sfârșitul anului 1912 Asociațiunea a avut 395 de agenturi și 501 de biblioteci populare (unele contopite cu bibliotecile parohiale și școlare). Într'un singur an numărul agenturilor s'a sporit deci cu 121, iar al bibliotecilor populare cu 59.

În cursul acestui an Asociațiunea a primit dela marele binefăcător, dl Vasile Stroescu, o donațiune de 25 mii cor., cu scopul de a înființa până la sfârșitul anului, biblioteci populare, și anume cu cărți tipărite la dorința dlui Stroescu, pentru cari a destinat suma de 10 mii cor., și cu alte scrieri potrivite pentru popor, ce se vor cumpăra din restul de 12 mii cor. Biroul central, cu ajutorul Secțiilor științifice-literare, a întocmit o listă de cărți potrivite pentru bibliotecile populare și încă în toamna acestui an va trimite la 150—200 de comune biblioteci compuse din cărți alese. Aceste biblioteci se vor înființa mai ales la periferii, unde cultura românească e mai primejduită. Despre înființarea acestor biblioteci vom raporta on. adunări generale din anul viitor.

La acest loc mai amintim, că despărțămintele cu prea multe comune se dismembrază mereu, înființându-se despărțăminte nouă, cari sporesc, din an în an, activitatea Asociațiunii. În cursul anului 1912 s'au înființat următoarele despărțăminte: Ciachi-Garbău din desp. Dej; Chioar din desp. Șimleu; Giurgeu din desp. Treiscaune-Ciuc; Ineu în comitatul Aradului; Jibou din desp. Șimleu; Jiu din desp. Hațeg; Seni din desp. Sătmăr-Ugocia; Șercaia din desp. Făgăraș și Tinea din desp. Orade. În cursul anului 1913 s'a mai înființat despărțământul Băsești din desp. Șimleu. Mai sunt pe cale de a se dismembra și alte despărțăminte, cari cuprind un număr prea mare de comune. În Maramurăș s'a încercat să se înființeze un nou despărțământ în Sighet. Dl Dr. Ioan Mihail, prototipic comitatens, a și convocat adunarea de constituire, dar ținerea ei a fost oprită de organele administrative.

Aceasta este activitatea ce a desfășurat-o Asociațiunea, cu ajutorul despărțământelor, pentru răspândirea culturii în popor. Credem, că se poate numi pe deplin multumitoare, având în vedere mijloacele materiale restrânse, de cari dispune instituțiunea noastră și împrejurările grele, cu cari trebuie să se lupte.

Propaganda culturală a Asociațiunii a fost susținută din centru indeosebi prin pu-

blicațiuni. Revista „Transilvania“ a apărut în 6 numere, în cari s'au publicat cercetări istorice și filologice, documente privitoare la trecutul nostru, un studiu despre cooperative, monografii și informații despre mișcarea științifică-literară.

Reorganizarea acestei reviste, recomandată de Secțiile științifice-literare, s'a amânat din cauza lipsei de mijloace materiale.

„Biblioteca populară a Asociațiunii“ s'a continuat în condițiuni multumitoare. În cursul anului 1912 au apărut 10 broșuri și un Calendar, cari s'au tipărit în 15 mii de exemplare. Biroul central a făcut și la sfârșitul anului 1911 un apel și liste de abonament, pe cari, cu ajutorul Ven. Consistoare și al despărțământelor, le-a răspândit aproape în toate comunele locuite de Români. În urma acestei propagande, care s'a continuat și cu ocazia prelegerilor populare, și a adunărilor cercuale, Asociațiunea a reușit să aibă la sfârșitul anului 1912 unsprezece mii opt sute cincizeci și unu de membri ajutători, ca abonați ai „Bibliotecii populare“, adică cu 1253 mai mulți ca în anul precedent. Asociațiunea a răspândit deci într'un an 130,361 de broșuri; în cei doi ani de când există Biblioteca populară, a răspândit deci între popor, în total, 246,840 de broșuri.

Cei mai mulți abonați ai Bibliotecii populare sunt în despărțăminte, în cari cărturarii au desfășurat o activitate mai intensivă pentru răspândirea ei. În fruntea tuturor stă despărțământul Făgăraș cu 597 de membri ajutători.

Cheltuielile, ce le-a avut Asociațiunea cu publicarea Bibliotecii populare, s'au urcat la suma de K 22,360 93, iar încesările au fost numai de K 21,102 63. A rezultat deci un deficit de L 1258 30, care e acoperit cu 28,356 de broșuri rămase în depozit și de suma de K 2650, ce mai e de încesat dela bănci și dela librării.

Biblioteca populară s'a continuat și în cursul anului 1913, dar numărul membrilor ajutători s'a redus aproape la jumătate, de bună seamă în urma împrejurărilor grele materiale, prin cari trecem. Am fost siliți deci să reducem și numărul tirajului, mărșinindu-ne la 12 mii de exemplare de broșură. Până la sfârșitul anului se mai poate îndrepta situația, mai ales dacă toți cei chemați își vor face datoria, fiindcă ar fi un mare păcat ca această publicație să fie silită a-și sista apariția din cauza lipsei de sprijin.

A doua bibliotecă publicată de Asociațiune, și anume Biblioteca tineretului, nu s'a continuat, fiindcă sunt foarte multe broșuri nedescoperite din anii precedenți. Biroul central se va îngriji să le desfacă cu ajutorul Ven. Consistoare, și sperăm că se va putea continua și această publicație utilă pentru educația tineretului.

Despre activitatea și starea celorlalte organe și așezăminte ale Asociațiunii, avem onoarea a vă raporta cele ce urmează.

Despre activitatea secțiilor Științifice-literare se găsește informații amănunțite în raportul secretarului literar substituit și în rapoartele singuraticelor secții către ședința plenară, ținută la 1/14 Iulie a. c., anexate la procesul verbal al acestei ședințe. Aici ne mărginim a aminti numai câteva momente mai importante din activitatea lor. Chestiunea cea mai importantă a fost reorganizarea secțiilor. Secția școlară a grupat în cadrele ei pe toți profesorii dela școlile noastre secundare și la 14 Iulie a. c. a ținut prima ședință la care au participat mai mulți profesori, aproape dela toate școlile noastre secundare. În această ședință referențială, dl Onisifor Ghbu, a cetit un raport despre chestiunea concentrării profesorilor români sub scutul „Asociațiunii“, apoi s'a discutat „chestiunea manualelor în școlile noastre secundare“, aducându-se mai multe hotărâri importante, cari se găsește înșirate în raportul secției școlare către ședința plenară. În cadrele secției școlare s'a înființat o subsecție de sportivă, alcătuită din toți maeștrii de gimnastică ai școlilor noastre, din prezidenții societăților sportive existente și din alți amatori pe acest tărâm. Luându-se în discuție înființarea secției de drept și de științe sociale, precum și a celei de igienă, s'a hotărât ca secția istorică să recomande un număr de juriști, iar secția științifică un număr de medici ca membri corespondenți ai lor, cari conform §§ 12 și 13 din Regulamentul general al secțiilor științifice literare se pot ocupa cu chestiuni de drept și de igienă în cadrele acestor secții. S'a discutat reorganizarea revistei „Transilvania“, hotărându-se ca dela 1 Ianuarie 1914, revista Asociațiunii să se prefacă într'o revistă lunară de popularizare, în care să se publice numai articole ce pot fi înțelese de publicul mare al cărturarilor. Tot cu începere dela 1 Ianuarie 1914, să se reînființeze „Analele Asociațiunii“, cari să apară de două sau trei ori pe an, după trebuință, într'un număr restrâns de exemplare, și în

care să se publice studiile de specialitate și colecțiile de documente, apoi partea oficială a Asociațiunii. — Redactarea „Dicționarului neologismelor și provincialismelor limbii literare românești“ s'a hotărât a se încredința dlui Enea Hodoș. — Premiul A. Mureșanu nu s'a împărțit nici în acest an. Condițiile pentru decernarea acestui premii s'au modificat încâtva. — Secțiile au întocmit listele cărților potrivite pentru bibliotecile ce sunt a se înființa cu ajutorul donațiunii dlui V. Stroescu. — Secția școlară în viitor, va aranja Cursuri de vară. — Secția istorică și cea școlară și-a sporit numărul membrilor corespondenți, după cum se poate vedea în procesul verbal al ședinței plenare. Membrii secțiilor științifice-literare au colaborat la revista „Transilvania“, au cenzurat mai multe lucrări intrate la comitetul central și au ținut mai multe prelegeri populare și conferențe.

(Va urma).

Pregătirea clerului nostru.

În nr. 84 al „Telegrafului român“ găsim sub titlul de mai sus cuiscălitura dlui G. Comșa, între un șir de idei și comunicări disparate, acuze grave dar neintemeiate la adresa clerului nostru.

Am convingerea, că acele rânduri s'au strecurat în ziarul oficios al bisericii și al preoșimii noastre fără știrea dlui redactor al acestui ziar, care știu, are alte păreri despre pregătirea și activitatea clerului nostru.

Dl Comșa a avut la îndemână câteva documente, pe cari nule-a știut utiliza obiectiv, ci le-a folosit ca un prilej de a ne da o aspră lecție.

Din câteva premise nu tocmai grave ajunge la constatarea, de altfel cam nebuloasă că: „preoșimea noastră nu cunoaște în deajuns nici rostul, nici caracterul, cel are presa și literatura noastră bisericească actuală“.

„Că preoșimea pare a fi în indiferentismul cel mai cras față de publicațiile bisericești de azi“.

Și după ce face ironii la adresa preoșilor bătrâni și cu fraze îndrăznețe condamnă preoșimea fără apel, se napustește asupra clericilor din seminar și constată din nou că pe teren literar bisericesc la noi nu s'a lucrat nimica.

Dl Comșa comite prin scrisul său o greșală și o impietate. Dânsul e, pare-mi-se, bursier al fondurilor creiate și susținute de oamenii bisericii noastre. Și e o impietate a lovi în cei ce le susțin.

Și-e cel puțin o greșală a aduce acuze atât de grave în lipsă de dovezi temeinice și din anumite excepții regretabile a concluda la condamnarea întregului cler.

Pentru informația dlui Comșa și pentru liniștirea noastră dau din fuga condeului câteva contraprobe.

Nu e adevărat, că preoșimea noastră e străină de presă.

Doar literatura noastră veche o constituie exclusiv tipăriturile bisericești.

Începând cu diaconul Coresi, popa Grigorie din Măhăciu, preoșimea noastră a contribuit la mișcarea literară bisericească, care n'a fost cu nimic mai pe jos decât a altor neamuri, cari au trăit în condițiile noastre de viață.

Literatura religioasă a fost multă vreme în fruntea presei. Pentru aceasta spațiul nu ne mai îngăduie dovezi. O poate afla însă dl Comșa în ori-ce manual de istoria literaturii românești (Toemai acum a apărut în populara Biblioteca pt. toți: Istorie a literaturii românești completă).

Nici în ce privește literatura bisericească actuală nu stăm așa de rău.

Preoșii nu sunt oameni de știință, indicați pentru cercetări științifice mai înalte, ci singurul lor teren de muncă intelectuală este domeniul pastoralului.

Cu toate acestea comparați activitatea literară a preoșimii cu a altor tagme intelectuale, să zicem cu a profesorilor dela școlile secundare, și comparația nu va fi în defavorul preoșimii, cu toate că aceasta din urmă nu-și duce viața la catedră, ci mai mult la coarnele plugului.

În fruntea mișcării literare bisericești stau arhierii noștri.

Activitatea literară a mitropolitului Șaguna cu manualele, pastoralele și circularele sale face singură epocă. Iar circularele și pastoralele arhierilor noștri în viață, recunoscuți ca individualități puternice, sunt prin îndemnurile și ideile avansate ce cuprind, un însemnat factor în mișcarea literară bisericească.

Predica, cea mai însemnată din ocupațiile intelectuale ale preoșimii, nu este tocmai atât de neglijată.

În arhivul consistorial zac o mulțime de predici colectate de mitropolitul Șaguna, acestea așteaptă numai să fie selecționate și publicate.

Anul trecut am avut prilejul să ascult darea de seamă despre activitatea preoșimii din tractul Sălăștii. Ei bine, în 13 sate ale acestui tract s'au ținut 169 de predici (și cam tot atâtea prelegeri populare), cari tipărite, ar da cea mai bună presă bisericească.

Tot aici avem și o bibliotecă religioasă, „Șaguna“, din care au apărut până acum 7—8 numere și în care pr. protopop Lupaș publică o foarte selectă literatură religioasă. Contribuțiile preoșimii la „Revista Teologică“, cea mai bună revistă bisericească a noastră, precum și biblioteca pastorală a acestei reviste, în care se publică mici opere ale preoșilor și clericilor noștri, încă e o dovadă de interesul ce-l arată preoșimea față de presa bisericească.

Tot un preot redactează o bună foaie pentru popor. E pr. Moța dela Orăștie cu a sa „Libertate“ și „Foaie interesantă“.

De aici însă nu urmează, că trăim epoca de aur a literaturii religioase, ci că și la noi se muncеște pe acest teren. Ar vrea dl Comșa să-i vadă pe toți preoșii scriind? Asta e imposibil. De când e lumea, și în toate tagmele cei puțini au condus, cei puțini au dat ideile cele mari, s'au consumat luminând, pentruca cei mulți să poată gusta din roadele muncii celorlalți.

Fiindcă înțelepții sunt puțini și tocmai acesta e rostul lor să strălucească printre ceilalți. Vrea să între și dl Comșa între cei aleși? E acolo loc destul și calea e largă, așa că nu mai e de lipsă să dea cu coatele în ceilalți. Tocmai citează îndemnul unui profesor către clerici pentru a se feri de vorbă prea multă. De ce nu-l urmează însuși?

Ni se mai reproșează că nu traducem. Mi se pare că se exagerază importanța traducerilor. Traducerile nu sunt măsura cea justă a înfloririi unei literaturi, pentru simplul motiv că creierul omeneș nu pentru partea sa receptivă e considerat ca scântee d-zească, ci pentru partea sa creatoare, originală. Aceasta cu atât mai mult în domeniul pastoralului.

Și în privința lucrărilor originale nu pot fi acuzați nici clericii noștri. Clerici contemporani cu mine au publicat cercetări de valoare.

Amintesc numai:

Limba nouălor cărți bisericești, de O. Ghibu. Preoșimea noastră din veacul XVII. de I. Mateiu. Preoșimea noastră din veacul XVIII, de Șt. Hărăguș.

Clericii din alte timpuri încă vor fi având astfel de lucrări.

Există deci o mișcare literară religioasă în sinul bisericii noastre. Ea își așteaptă numai organizatorul, care să o reglementeze și să o însuflețească.

Că nu se muncеște din destul, e adevărat. Cauzele acestei lănezezi nu sunt însă numai interne, ci mai ales externe.

Preoșimea noastră luptă cu dușmani mai mari ai unei rodnice activități, decât indiferentismul.

Iar clericii noștri veniți dela licee străine și imbițați cu cultură și năravuri străine de firea și aspirațiile neamului nostru, chiar când ar avea zelul apostolic trebuie să lupte mai întâi cu greutățile de pătrundere în tainele gramaticii, stilisticii și sintaxei românești, și bun e Domnul dacă pot ajunge să cunoască din destul și câmpul înflorit al literaturii românești.

Deci când se emit păreri și judecăți asupra activității literare a preoșimii, e corect să se țină seamă de toate acestea.

Și atunci s'ar vedea că nu suntem tocmai atât de „certați“ cu progresul, după cum crede dl Comșa.

Chiar și când faptele te îndreptățesc să spui o vorbă mai aspră, cum nu e cazul nostru, aceasta se poate spune cu toată cuviința.

Căci nu urmează că de câteori spui o judecată asupra cuiva, să debitezi și o injurie.

Preotul E. Stoica, Aciliu.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

On. membri ai desp. IV. Murăș-Uioara al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, precum și toți ceice doresc înaintarea în cultură a poporului român, prin aceasta sunt invitați la

Adunarea generală ordinară

a acestui despărțământ, ce se va ține în școala gr.-cat. din Uioara-de-sus la 11 Septembrie st. n. 1913 la 3 ore p. m.

Emil Pop
dir. desp.

Cronică pedagogică.

Jean Paul ca pedagog.

de Dr. C. Popuc, Săcele.
(Urmare).

„Este poetul singurul care exprimă secretele omenirii, cele mai sfinte și mai gingașe ale ei, atunci să vegheze și aștepte, până ce a venit vremea maturității“. Mai departe se plânge Jean Paul, că pentru cultivarea simțului estetic se pune prea puțin pond. Copilul are să fie mai întâi introdus în domeniul muzicii, picturii și arhitecturii, cari ating simțurile externe, și apoi în cel al poeziei, ce reclamă simțul intern. Pentru frumsețile naturii trebuie deschis mai întâi ochiul, inima se va deschide de sine mai târziu. Clădiri publice și poezii frumoase servesc în acest scop. Urechia are deosebită nevoie de cultură estetică timpurie. Poezia s'a zis că abia mai târziu, (abstrăgând dela unele cântece și poezii armonioase ce pot fi timpuriu gustate) să îndeletnicească pe școlari. Iar atunci trebuie aleși poezii naționale. Nu într-o poezie streină de naționalitatea copilului, nici într-una antică are să fie introdus, ci în cea maternă, ca așa să capete mai târziu senz și pentru cea streină. Căci înțelegerea internului, cuprinderea ideilor exprimate de poet, pot fi mijlocite numai în limba maternă. „Die schnelle Auffassung und Überblickung aller Mittelteile eines Dichterswerks, die lebendige Empfindung für dessen Stoffe, das weiteste Ahnen, das freieste Spiltreiben — dies Alles ist doch nur dem Zuhörer seines eignen Landmannes möglich“. Prin intuirea produsului celui mai ales al limbii proprii se câștigă și o stăpânire definitivă de valoare asupra limbii. (Lev. VIII. 1. § 145—148).

Ne mai rămâne pentru a completa educația sufletească a copilului după I. P. să vorbim și de cultura clasică.

Tălmăcii cei mai buni ai anticității nu au eșit din școala filologică; și numai așa numiții „Sonntagskinder“, bărbați de o putere, pricepere și cultivare mai înaltă, decât cea condiționată de studiul limbii, ca Goethe, Herder au „văzut“, au înțeles spiritul antic. E posibil ca un copil cât de înzestrat dela natură ar fi el, să înțeleagă pe Plato sau Horatius? „De ce pretind profesorii dela elevii lor un lucru, ce abia înșiși îl pot înțelege“?

Cu toate acestea anticitatea are un mare preț pentru noi. Trebuie numai să luăm o poziție adevărată față de ea. Spiritul nu poate să se îndrepte asupra limbii și materiei în același timp, căci e pericolul de a le întuneca pe amândouă: „cu totul alta e limba celor vechi, cu totul altul spiritul istoriei lor, deosebit spiritul formei lor sau al poeziei“.

O listă din autorii antici ce merită să fie citiți, s'ar compune după Jean Paul din următorii: Plinius cel tinăr (și cel bătrân), Lucan, Seneca, Ovid, Martial, Quintilian, vorbirile din tinerețe ale lui Cicero, dintre Greci Odysea, Plutarh, Aelian, Diogenes Laertius. Pentru evul de aur e necesară o pregătire specială. Dintre acestia numai Plutarh să fie citit nemijlocit, pe când ceilalți după expunerile profesorului. La universitate se pot consacra studenții lecturilor fără mediere, începând cu Cicero, Virgil, Livius, Herodot, Anakreon, Euripides și sfârșind cu Horatius, Căsar, Lucretius, Sofokles, Plato, Aristofanes. La această grupare se ia în considerare nu atât greutatea limbii, ci cea a cuprinsului.

Și educația specială femeiească află în Jean Paul un judecător plin de spirit și un prietin bogat în experiențe. Ea, se poate afirmă cu multă dreptate, că nici un scriitor n'a rostit și stabilit asupra acestui punct regulile mai frumoase și mai juste ca poetul-pedagog german. El era în măsură mai mare decât oricine, prin contactul său des cu sufletul femeesc, a-l studia deplin. Ajunge să ne aducem puțin aminte de raportul său cu sexul frumos, pentru că să ne justificăm pe deplin afirmația aceasta. O trăsătură caracteristică a lui J. Paul — se exprimă un biograf al lui*) — era contactul lui cu „prietenele“ cari îl înțelegeau, al căror sfetuitor și îndrumător era. El aduna Dumineca, în Hof, o mulțime de fete tinere din familii alese, cântând cu măiestrie la pian fantaziile sale, sau cetindu-le ultimele sale creații poetice, adesea tratând subiecte estetice și din religie, pe cari știa să le îmbrace în haina vrăjii a oratoriei sale.

În contactul acesta des cu „sufletele frumoase“ el avea multă ocazie de a privi adânc în inima femeii, ceace corăspundea atât de mult cu căldura sentimentului său pentru gingașie, pentru frumsețe și moralitate, pe cari le vedea încorporate în femeie! Ce a simțit și gândit în aceste ore de contact cu sufletele tinere, găsim în scrisorile

*) Cf. I. P. Fr. Richter's Levana v. Dr. K. Lange, pg. XXXVIII.

sale obiective adresate adoratoarelor lui. Iar un întreg mai mic despre cum au să fie crescute tinerele fete, găsim în opul său despre educație în general, în Levana. Educația femeiească ocupă aici 26 paragrafe (L. IV., 1. §. 75—100), tratând despre menirea sexului femeesc, despre natura copilelor, despre cultivarea și îngrijirea lor cu privire la rațiune, la curățenia inimii, la cunoștințele lor necesare etc.

Așa mai întâi, — după mărturisirea doamnei Jacqueline către un pedagog despre greselile și păcatele contra unei bune educații, cari sunt: oscilarea între diferitele principii educative; oprirea din capriț ca și permisia celor neiertate, tot în urma dispozițiilor momentane; luxul și mândria față de străini; neglijarea datorințelor educative și curmarea supravegherii copiilor din cauza unor îndeletniciri superflue; încredințarea acestora unor persoane străine, „închinate“; giugulirea peste măsură; continua cerere de semne de iubire dela copii; artagul durabil; erumperea în ceartă (mai ales față de servitori) în fața copiilor; creșterea neglijenței educative în proporție cu cea a numărului copiilor; sădirea vanității femeiești în sufletul fetițelor prin predice de gătire și ușurintă în privința unor necuviințe din partea servitorilor — determină Levana (§. 70—80) menirea sexului femeesc.

(Va urma).

NOUTĂȚI.

Contingentul recruților. Știrile despre chestiunea urcării contingentului de recruți, cum se vedește din parte competentă, nu corespund adevărului. În anul curent n'are să se facă nici o urcare a contingentului recruților, ea se va face abia în 1 Octomvrie anul viitor, sau după aceea. Factorii chemați vor aduce la cunoștința publicității măsurile luate în această privire.

Examen de maturitate. La gimnaziul gror. român din Brașov se vor ține examenele scripturistice de maturitate în zilele de 4—7 Septemvrie st. v., iar cele orale în 12 Septemvrie st. v.

Din Timișoara. Învățătorii noștri intruși în Timișoara în adunare generală și au ținut de datorință să facă un parastas întru veșnica odihnă și amintire a binefăcătorilor neamului: Dr. Iosif Gal, Dr. Petru Teșle, Ștefan Antonescu și Dr. Traian Puticiu. Marei mecenate Emanuel Ungureanu i-s'a dat un album cu o prea deamă dedicație.

Cel mai vechiu ziar în Ungaria este Pressburger Zeitung, care Duminecă în 7 Septemvrie își serbează jubileul de 150 de ani. Cu această ocazie se intrunesc la Pressburg ziaristii din provincie pentru a felicita pe confratele jubilanți.

Biserica aprinsă de trăznet. O mare furtună s'a descărcat Luni noaptea asupra Vienei. Trăznetul a izbit în biserică minorităților, care e unul din cele mai vechi monumente ale capitalei austriace. Coperișul bisericii a luat foc. Primejdia era cu atât mai mare, cu cât în apropiere se ridică palatul imperial, clădirile ministeriului de externe, ale băncii austro-ungare ș. a. În timp de oră și jumătate pompierii au izbutit să stângă focul, care a distrus cam jumătate din coperiș. Dauna se urcă la 20 de mii de coroane.

Căsătoria exregelui Manuel. Ieri, Joi, s'a serbat în dela biserică Sigmaringen căsătoria exregelui Manuel al Portugaliei cu principesa Augusta Victoria de Hohenzollern. La serbare a participat și moștenitorul de tron român Ferdinand cu principesa Maria. Ca reprezentant al împăratului Wilhelm, — nu al imperiului, căci Germania a recunoscut republica portugheză, — a asistat prințul Eitel Fritz, unul din fiii împăratului.

Holera. În București au murit de holera până acum douăzecișitri de persoane, s'au însănoșat nouăsprezece. Numărul de prezent al celor îmbolnăviți este 571.

Radiul și mezotoriul. Ministrul de culte și instrucțiune publică al Prusiei a hotărât să înscrie în bugetul actual suma de 800 mii de mărci pentru procurare de radiu și mezotoriu.

Ciumă în Atena. Cercetarea bacteriologică a constatat în Atena un caz de ciumă și unul de holera. S'au luat cele mai severe măsuri de apărare. Clădirea infectată este izolată prin un cordon militar.

Târgul de toamnă al Sibiului se va ține: târgul de oi în 7—9 Septemvrie n., de vite cornute în 10 și 11, de cai în 12 și 13, ear de mărfuri în 14, 15 și 16 Sept. n.

Noroc la vânătoare. Vestitul vânător din Sibiu, dl subcolonel Spiess de Braccioforte a izbutit Luni după amiază să împuște un animal sălbatic foarte rar în munții noștri, și anume un răs (linx), greu de 24 de chilograme.

Carnegie în Bruxela. Intorcându-se dela festivitățile din Haga, milionarul Carnegie și soția sa s'au oprit la Bruxela, unde regele belgian Albert i-a primit în audiență particulară și a dat o masă în onoarea oaspeților americani.

Congresul sioniștilor. Marți în 2 Septemvrie s'a deschis în Viena al unsprezecelea congres sionistic, și va dura șase zile. Toate țările și-au trimis reprezentanți, și astfel participarea este neobișnuit de mare. Congresul a închiriat pentru scopurile sale toate salele din localitățile mai mari ale Vienei.

Izvoare nouă de gaz subpământean. Se anunță din capitala țării, că pe lângă cele 30 de izvoare de gaz subpământean din Ardeal, geologii ministrului de agricultură ungar au descoperit asemenea izvoare și în Sătmar și în comitatul Neutra. Pentru exploatarea lor se vor lua măsurile necesare.

Intrecere de football. Duminecă în 7 Sept. n. la orele 3 și jumătate se va ține o intrecere de fotbal pe locul de lângă „Trei ștețari“ în Sibiu. Intrarea: 1 cor. locul I., 40 fl. locul II.

Expoziție de afișe. În toamna anului curent se va deschide o expoziție de afișe în Paris, cu scop de a deștepta interesul artiștilor și al publicului mare pentru arta aceasta, care mai ales în Germania și Franța este foarte dezvoltată.

În interesul piloților. În Germania s'a înființat de mai multă vreme societatea „Deutscher Luftfahrer Verband“, care acum e compusă din câteva zeci de mii de cetățeni. Societatea a luat zilele, acestea, hotărîrea să sprijinească cu bani pe toți aviatorii din Germania în cazuri de nenorociri, precum și familiile rămase după dănișii. Se mai îngrijește societatea și de acoperirea cheltuielilor necesare pentru vilegiatura aviatorilor; afară de acestea asigură, pe speșele sale, pentru cazuri de nenorocire pe toți piloții germani. În felul acesta societatea ridică moravul oamenilor, cari își propun să cuture vâzduhul.

Întreprindere românească în Pui. „Transilvania“ industrie delut, societate pe acții în Pui, comitatul Hunedoara, oferă pe lângă prețurile cele mai reduse: Cuptoare și cămine de lut, după cele mai moderne modeluri și pe lângă garanță de 3 ani; instalează stabilimente de băi în stilul cel mai modern; liferează figuri de terracottă și cărămizi de chamotte; precum și totfelul de articole ce cad în branșa acestei industrii. La dorință se trimite gratis prețuri-curente ilustrate. Direcțiunea Industriei de lut „Transilvania“, soc. pe acții în Pui.

Se caută o domnișoară română lângă doi copii. Să se adreseze doamnei Gabriela Dr. Popovici în Oradea-mare (Nagyvárad) Sztaroveszky utca 21.

Vila lui Horațiu. Când năpădeau căldurile de vară în vechea Romă, bătrânul și bunul Horațiu părăsea capitala împărătească și se retrăgea la vila sa iubită dela poala dealului Lucretius. De vila aceasta se preocupă acum arheologii italieni, cari sub conducerea lui Angiolo Pasqui și-au propus să desgroape locul de vilegiatură a marelui scriitor. Lucrările s'au început în Mai anul trecut. Resultatul lor, până acum, este că au izbutit să se apropie de ruinele vilei sabine, care era înconjurată de o grădină. Mijlocul grădinii îl împodobeau un lac artificial. Ușa mare se deschidea în tricliniu (sala de mâncare); la dreapta sunt odăi pentru oaspeți, cu mosaic de marmoră, la stânga odăi de baie și apartamentul sclavilor. Dealungul zidurilor grădinii s'au găsit terme de pe timpul cesarilor de mai târziu, precum și o piscină pe atunci foarte la modă. Această piscină a servit, pe vremea longobarzilor, de criptă.

Teatru în Sibiu. Repertoriul săptămânei acesteia este: astăzi, Vineri, *Faușul*, comedie jucată cu succes extraordinar în Viena și Budapesta; mâine Sâmbătă, *Primașul igan*, mare operetă în 3 acte, care se va reprezenta și în zilele următoare.

Dela Reuniunea femeilor din Mediaș.

RAPORTUL

Comitetului „Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur“ despre starea materială a Reuniunii, înaintat adunării generale în 31 August 1913, este următorul:

1. Cassa în numerar azi K 559.85. 2. În obligațiuni și cambii K 34286.80. 3. Stația depunerii la institutul „Albina“ K 600. 4. Mobiliar în valoare de K 210; averea activă a Reuniunii e deci în sumă de K 35,656.65.

Dela adunarea generală ultimă din 1 Septemvrie 1912 până azi s'au făcut:

Incasări: titulo capital K 2189.70, titulo interese dela debitori K 2418.40, titulo interese după depuneri K 217.33, titulo taxa dela membre K 70, titulo taxa dela debitori K 211.60=2917.33. Cu totul K 5107.03.

Erogațiuni: titulo capital (imprumuturi nouă) K 11,220.—, titulo speșe prezidiale și salare K 270.—, titulo alte speșe și perderi K 141.80=411.80. Cu totul K 11,631.80. Scăzând din suma venitelor suma perderilor, resultă un profit net al anului de gestiune 1912/13 de K 2505.53, cu K 672.54 fl. mai mare decât în anul precedent.

Dela 22 August 1912 până azi s'au acordat imprumuturi în valoare totală de K 11,220.—.

Mediaș, în 20 August 1913.

Maria Moldovan,
protopopeasă-prezidentă.Elena Dr. Popp,
cassieră.Silvia Necșu,
secretăreasă.

Din public*).

Mulțămită publică.

Exprimăm mulțămită participanților și suprasolventilor: Dr. G. Buzura adv. 3 cor., Dr. I. Petruțiu, adv. 5 cor. An. Ludu, pot. 5 cor. Dr. I. Olteanu, adv. 2 cor. Dr. V. Muste medic 2 cor., la convenirea socială împreună cu teatru și joc, aranjată de preoții și învățătorii gr. or. din tractul „Cetatea-de-peatră“ în 3/16 Iunie a. c. la stațiunea balneară din Stoiceni, cu care prilej s'au încasat cor. 224.30, s'au spesat cor. 147.72, iar venitul curat de cor. 76.48 s'a transpus fondului general administrativ al tractului gr. or. rom. „Cetatea-de-peatră“.

An. Ludu,
protopop.

Cărți și reviste.

Revista Teologică nr. 12—13 din 1913 cuprinde: Chestiuni vitale, după F. Thomas, de D. I. Cornilescu. Despre biserică lui Ius Cristos; după Guettée, de I. Befe-ută. Propaganda unației, de I. cav. de Pușcariu. Creșterea și formarea caracterelor creștine, de I. Dănciă. Noua situație religioasă în peninsula balcanică după război, de Arhim. I. Scriban. O chestiune liturgică, de P. Morușca. Mișcarea literară, de P. Morușca. Cronică bisericească culturală. Tipicul cultului religios. — Abonamentul 10 cor. pe an. Adresa: Dr. Nic. Bălan, redactor și prof. în Sibiu, strada Reissenfel 11.

Revista Teatrală, nr. 4 din 1913, organ al „Societății pentru fond de teatru român“, cuprinde: Mișcarea teatrală și sbuciumul sufletesc al intelectualilor dela noi, conferență de Horia Petra-Petrescu. † Șt. O. Iosif. Ștefan O. Iosif, câteva amintiri de H. P. Petrescu. Dela concursul pentru premii (recenziuni). † Ilarie Chendi. Teatru nostru, de Radu Negură. Cum să sârbătorim memoria lui Iosif? Șezători literare muzicale la sate. Piese vedice de jucat. Greutățile începutului. Un teatru popular francez, de K. Wolff. Teatru unguresc în Ungaria, date statistice. Din P. Rosegger. Din autori dramatici străini. Mascagni și Cav. Rusticana. Cronică. Ilustrații. — Abonamentul 3 coroane pe an. Redacția și administrația: Dr. Horia P. Petrescu, Brașov, Târgul grăului 4.

*) Pentru cele publicate în rubrica această redacțiunea nu primește răspunsuri.

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană în Sibiu:

Notițe

despre

întâmplările contemporane

scrise de

Ioan cavalier de Pușcariu.

Prețul broș. 3 cor. + porto 20 fl.

Legat cor. 3.50 + porto 30 fl.

Nr. 2674/1915 pret.

(241) 1-3

Concurs.

Devenind postul de vicenotar comunal vacant prin abdicare în comuna **Tillicske**, pentru îndeplinirea lui prin alegere escriu concurs și invitat pe candidații de notar calificați conform cerințelor legii, — de a-și înainta prin autoritatea lor competentă cererile instruite cu dovezile de lipsă, la oficiul pretorial până în **15 Octombrie a. c.**

Szelistye, în 1 Septembrie 1913.

Primpretorul cercual.

Nr. 506/1913

(221) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător în comuna bisericească **Vima-mare** (Tordavilma), din protopresbiteratul „Cetatea-de-peatră” se publică concurs cu termen de **20 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: 600 cor. dela comuna bisericească din repartitie pe popor, iar restul se cere dela stat; cvartir și grădină în natură.

Concursul înzestrat cu documentele recerute să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis, iar reflecțanții să se prezinte în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Lăpușul-ung. (Magyarlápós), 2/15 August 1913.

Oficiul protopresbiteratului gr.-or. rom. al tractului „Cetatea-de-peatră” în conțelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 522/1913

(227) 2-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător vacant la școala confesională gr.-or. rom. din **Boholt**, protopresbiteratul Deva, se deschide concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 600 cor. salar fundamental, și anume: 531 cor. 39 fil. din repartitie pe popor, 68 cor. 61 fil. din 5% după darea directă, — restul se va cere dela stat.

2. Cvartir natural în edificiul școlii.

3. Lemne de foc 4 metri.

4. 1/4 jugăr grădină.

Concursul instruit conform normelor în vigoare sunt a se înainta în termenul prefipt oficiului protopopesc al Devei.

Concurenții înainte de alegere au a se prezenta la biserică în vre-o Duminecă sau sârbătoare pentru de a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic și pentru a face cunoștință cu poporul.

Dela candidatul ales să pretinde ca în Dumineci și sârbători să cerceteze biserică, respective să conducă pe elevii săi în biserică spre a cânta răspunsurile liturgice.

Deva, la 8 August 1913.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Devei, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 624/912.

(239) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători dela școlile confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului, se escrie prin aceasta concurs cu termenul până la **6/19 Septembrie 1913.**

1. **Corbi**, postul de învățător cu salarul fundamental de 1200 coroane, și anume: 300 coroane din cassa bisericii, restul din ajutorul dela stat, pentru cvartir 20 coroane și grădină în natură.

2. **Drăguș**, postul de al doilea învățător cu salarul fundamental de 1200 coroane, și anume: 600 coroane din cassa bisericii și restul din ajutorul dela stat, cvartir și grădină în natură.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, să și subștearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteratului gr.-or. al Avrigului (posta Avrig Felek, Szebenmegye) până la termenul sus indicat, având a se prezenta în comună la sfânta biserică spre a cânta și face cunoștință cu poporul.

Dela concurenții se cere pe lângă daturile impuse prin lege și regulamente, ca să conducă elevii în Dumineci și sârbători la biserică să cânte cu ei răspunsurile liturgice și se conducă învățământul din școala de repetițiune.

Avrig, 17/30 August 1913.

Oficiul protopresbiteratului gr.-or. al Avrigului în conțelegere cu comitetele parohiale competente.

Ioan Cădea
protopop.

Nr. 761/1913

(225) 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului II învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din comuna **Bendorf**, protopresbiteratul tractului gr.-or. Agnita, se escrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1200 coroane, din cari dela comuna politică 200 coroane, ajutor dela stat ce se va cere pe baza documentelor învățătorului ales 1000 coroane.

2. Relut pentru grădină 20 coroane, lemne de foc o soarte ca fiecare parohian.

3. Cuartir în natură.

4. Învățătorul este îndatorat a propune și în școala de repetițiune, a cânta în Dumineci și sârbători cu elevii de școală în biserică.

5. Concurenții sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică, spre a face cunoștință cu poporul, iar petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigoare să se aştearnă subscrisu'ui oficiu protopresbiteratului în termenul deschis.

Agnita, în 12 August 1913.

Oficiul protopresbiteratului gr.-or. al tractului Agnita, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 9795 Plen. 1913.

(210) 3-3

CONCURS.

Consistorul arhidiecezan gr.-or. român din Sibiu dă în întreprindere pe calea licitațiunii publice minuente zidirea unui gimnaziu nou în Brad, și anume:

I. Lucrările de pământ, de zid și beton.

II. Pietrărie.

III. Dulgherie.

IV. Lucrul de învălit.

V. Lucrul de tinichigiu.

VI. Lucrul de tâmplar.

VII. Fierărie și lăcătușerie.

VIII. Lucrul de văpsit.

IX. Lucrul de geamgiu.

X. Lucrul de zugrav.

XI. Lucrul de bazalt și teracotă.

XII. Rolete de pânză.

pe lângă următoarele condițiuni:

1. Lucrările zidirii au să fie începute imediat după încuviințarea licitațiunii și au să fie combinate astfel, ca zidirea cel mult până în 31 Iulie 1915 să poată fi predată destinațiunii.

2. Ofertele sunt a se înainta în scris numai pentru întreaga lucrarea până la 1/14 Septembrie a. c. la subscrierul Consistor, stabilindu-se eventual o sumă în paușal, pentru care se poate face.

3. Oferenții nu au să depue cauție în schimb însă li se va detrage din sumele ce li se vor plăti pentru lucrările efectuate 5% ca garanță și încă 5% până după colaudare.

4. Oferenții pot fi numai arhitecți diplomați sau persoane cari au drept a zidi edificii cu etaj.

5. Condițiunile generale detaliate, cum și planurile zidirii se pot vedea la subscrierul consistor și la arhitectul consistorial Ioan Pamfilie în strada Sării Nr. 23, dela care se pot căpăta estrase după planuri și devize pe lângă suma de 20 cor.

6. Ofertele se pot face numai pe tipărituri originale și sumele finale să fie scrise cu cifre și cu litere.

7. Consistoriul își rezervă dreptul a alege dintre ofertele prezentate, în mod liber și fără considerare la suma finală, acela care-i convine, eventual a publica concurs nou de licitațiune.

Sibiu, din ședința plenară a consistorului arhidiecezan, ținută la 29 Iulie v. 1913.

Consistorul arhidiecezan
gr.-or. român.

Nr. 410/1913

(212) 3-3

Concurs.

Pentru postul de paroh din comuna **Craiva** cl. III se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela această primă publicare. Venitele cu întregirea prescrieră dela stat sunt conform datelor din coala B. Cererile de concurs, se vor trimite la subsemnatul oficiu — în termenul susindicat — având concurenții — cu observarea prescrierilor reglementare — a se prezenta la biserică în o Duminecă sau sârbătoare, spre a cânta și predica, resp. celebra.

Alba-Iulia, 1 August 1913.

Oficiul protopresbiteratului rom. ortodox al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ion Teculescu
protopresbiter.

Pentru **Librăria arhidiecezană din Sibiu** se caută

o calfă.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta ofertele în scris adresate Comisiunii administrative a tipografiei și librăriei, indicând totodată și pretensiunile lor, pe lângă cari își oferă serviciul.

Instrucțiune perfectă în **limba engleză** (limba română de predare) dă

(242) 1-3

Hermine Albrich,

Harteneckgasse Nr. 36.
(Diplom der „Association for the Education of women. Oxford“).

In **croitul și cusutul albiturilor** de orice specie — dă instrucțiune perfectă

Maria Lurz,

Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 6.

Primesc totodată domnișoare în întreținere completă.

(236) 2-4

Apa minerală naturală

„HEBE”

din Sângeorgiul-român.

Această apă minerală alcalină muriatică bogat în acid carbonic natural se întrebunțează cu strălucite succese de vindecare:

a) la boale acute și cronice de stomac și intestine;

b) la dispesie nervoasă;

c) la boalele cronice de ficat, fiere, splină și rărunchi;

d) la rachitism, osteomielită, osteoporoză;

e) la catarh de beșică și rărunchi;

f) la haemorrhoid;

g) la boalele catarhale de laringe și plămâni;

Ca apă de masă are un gust plăcut și amestecată în egală cantitate nu colorează vinul. E un bun mijloc profilactic contra epidemiilor.

Această apă minerală are aceeași eficacitate ca apele minerale din Vichy, Fachingen, Gleichenberg, Bilin, din Mánás, Biksztal.

Prețul apei per litru **24 fileri**, — sticlele goale se socotesc cu 16 fileri și tot așa să reprimese.

Deposit general pentru Sibiu și jur la băcănă

(142) 11-

N. ONIȚIU, Sibiu.**Atențiune!**

În locuința mea din **Sibiu, Piața-mică Nr. 25, etajul I**, se află de vânzare cu prețuri de tot reduse următoarele mărfuri:

120 duz. Gulere pentru domni per duz. K 2-50, pe buc. 25 fil.

10 „ Manschete pentru domni per duz. K 4—, pe b. 40 fil.

500 bucăți Cravate dela 20 fileri per bucată.

100 „ Basoane pentru domni.

150 „ Șepci de postav și plüsch, pentru domni și copii.

45 „ Plapome vatate.

1200 metri Stofe diverse foarte iettin.

1500 „ Trese, șinoare de mătasă în loc de 24 fileri per

metru, acum numai 8 fileri și încă mulți articli neinduși aici.

Afară deaceea o oglindă mare și frumoasă și 4 galantare

de acățat pe ușa de prăvălii.

NB. La târgul de țeară care va fi în 14, 15 și 16 Septembrie a. c., voi expune toate mărfurile în o șatră în Piața-mare a orașului Sibiu spre totală desfacere.

Cu toată stima

Aurel Popescu,

comerciant în Sibiu

Piața mică Nr. 25, etajul I.

(240) 2-3

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurintă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(133) 10-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate gratis.

